

РЕЦЕНЗИЯ

относно процедура за присъждане на образователната и научна степен „доктор по психология”

на дисертационен труд на тема: „Психодраматичният терапевтичен ефект на добрите деяния по време на Пасха”

Професионално направление: 3.2. „Психология“

Научна специалност: „Обща психология“

Докторант: Малка Милер, ВСУ „Черноризец Храбър”, Катедра „Психология”

Научни ръководители: доц. д-р Паулина Дамянова и доц. д-р Ивайло Лазаров

Рецензент: доц. д-р Ваня Господинова Христова, съгласно Заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ № 582/19.09.2023 г.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд на Малка Милер обхваща проблематика, която е сравнително нова за Израелската култура, но от друга страна има дълга история в световен мащаб. Това се дължи на факта, че еврейското присъствие в научното познание особено в психологията и в частност в психотерапевтичната област все още не е достатъчно добре проучено.

Да се установи терапевтичният ефект в празничните обичаи, с акцент върху Пасхата в израелската общност е въпрос, чийто отговор задава актуалността на настоящият дисертационен труд.

Дисертационният труд на Малка Милер е в обем от 247 страници, като съдържанието е структурирано в увод, четири глави, заключение и

библиография. Цитирани са 60 източника на латиница и 17 книги свързани с юдейските религиозни закони представени с тяхното кратко съдържание.

Дефинирани са необходимите за дисертационното изследване параметри, а именно обект и предмет на изследване, основната цел на дисертационния труд и поставените за решаване задачи.

II. ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА СЪДЪРЖАНИЕТО НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Структурата на дисертацията е логически изградена и подчинена на цялостното разработване на изследователския проблем, на проверката на поставената изследователска хипотеза и произтичащите от нея изследователски въпроси.

В Увода е представена аргументацията за избора на изследователската проблематика, както и ролята на разглеждания проблем в теоретичен и практико-приложен аспект.

Дефинирани са необходимите за дисертационното изследване параметри, а именно обект и предмет на изследване, основната цел на дисертационния труд и поставените за решаване задачи.

Първа глава „**Методология**” е теоретична, като в нея се акцентира върху изборът на методологията на проведеното дисертационно изследване, а именно теоретичният, качествен анализ и интерпретация на писмени източници, които се прилагат за да се проведе изследването. Посочени са оригинални писания от Библията с допълнена интерпретация от автентичен авторов текст. Обосновава се и използването на този методологичен инструментариум, като най-подходящ поради особеностите на еврейският религиозен закон и спецификата на обичайте по време на еврейските празници.

Втора глава **„Теоретична постановка на проблема“** е посветена на представянето на терапевтичния метод психодрама, техниките които се прилагат при работа с него, както и терапевтичните стойности на ритуалите, историите и символите, описано е и протичането на празника Пасха.

В трета глава **„Психодраматични елементи в празника Пасха“** е описан самият празник Пасха в неговите съдържателни и обредно-процесуални страни и атрибути – „книгата Хагада“, „вечерята Седер“ и „Купата“. Същите са диференцирани като „психодраматични елементи на празника „Пасха“. Авторът акцентира върху връзки с действието на психодрамата, като например „купата“ засилва усещането за сигурност, произтичащо от дълбоката принадлежност, споделяна от хората, празнуващи заедно със семействата. В четенето на „Хагадата“ се търси лечебното и успокояващо въздействие на историите, които са описани в нея. Описана е и интересна история в „Тора“ за „Четири синанове“, които в психодраматичен аспект може да се тълкува като различни състояния на Аза, които съществуват в настоящето и трябва да се идентифицират и съгласуват, както и ролите в живота на човек в различни възрастови периоди.

В четвърта глава **„Дискусия и изводи“** се разкриват терапевтичният ефект от напътствията в Пасха, както и резултатите от проведеното дисертационно изследване.

Получените резултати са интерпретирани от гледна точка на степента, в която потвърждават хипотезите. Въз основа на това са изведени изводи и са предложени възможности за практически приложения на резултатите от дисертационното изследване.

В заключението е направено обобщение на получените резултати от дисертационното изследване. Направените изводи следват от текста, логични са и са пряко обвързани с конкретната проблематика.

III. АВТОРЕФЕРАТ И ПУБЛИКАЦИИ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Авторефератът към дисертационния труд вярно и точно отразява дисертационния труд, а публикациите по него са достатъчни и включват съществени страни от работата на докторантката.

Приемам формулираните от докторантката приноси, като бих искала още веднъж да подчертая част от тях:

- ✓ Предложена е оригинална авторова трактовка на изследвания проблем в културен и религиозен аспект.
- ✓ Резултатите от цялостното изследване запълват съществуващ дефицит в изследванията на взаимовръзката между културата и религията в Р Израел в изследваната общност от населението.
- ✓ Диференцирана е взаимовръзка между религиозният и психологическия свят.
- ✓ Практико-приложната значимост се изразява в това, че е предложена разработка, която да бъде популяризирана сред широк кръг от групи от населението на Р Израел, която би могла да подпомогне и връзката между поколенията.
- ✓ Установено е, че изследването дава възможност за изграждането на „мост“ между представителите на различни култури в Р Израел в контекста на психологическото и психодраматично тълкуване на религиозната обредност.

IV. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ:

По същностните страни на основните тези и тяхното доказване в дисертацията нямам критични бележки. В хода на разработването на дисертационния труд, и в качеството ми на рецензент докторантката се постара добросъвестно да отрази направените бележки.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Представеният дисертационен труд на **Малка Милер** има характер на самостоятелно научно изследване. С него, автора разкрива своите задълбочени теоретични познания и умения за провеждане и интерпретиране на изследването. Дисертацията съдържа приноси както в теоретичен, така и в практико-приложен аспект.

Въз основа на изложеното по-горе, предлагам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят образователната и научна степен „доктор“ на Малка Милер по „Обща психология“ в професионално направление 3.2. „Психология“.

гр. Варна
02.10.2023 г.

Рецензент:
(доц. д-р Ваня Христова)